

2014-02-25

REMISSPROMEMORIA

FI Dnr 13-9760

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Förslag till nya regler om villkor för behörighet att tjänstgöra som aktuarie på ett försäkringsföretag

Sammanfattning

Finansinspektionen föreslår nya föreskrifter och allmänna råd om villkor för att en aktuarie ska få tjänstgöra på ett försäkringsföretag enligt 5 kap. 14 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Förslaget innebär att Finansinspektionen föreskriver om vilka villkor som ska gälla för behörighet att tjänstgöra som aktuarie för att försäkringsrörelselagens krav på aktuaries insikt ska vara uppfyllda, istället för att som idag hänvisa till bland annat Svenska Aktuarieföreningens krav på sina medlemmar. Dessutom har det gjorts en översyn av samtliga bestämmelser i de nuvarande föreskrifterna i syfte att skapa tydligare regler som blir enklare att följa och tillämpa. Bland annat föreslås att begreppet ansvarig aktuarie införs samt att kravet på språkkunskaper preciseras. I fråga om kravet på erfarenhet föreslås också en viss skärpning av nuvarande bestämmelse.

De nya föreskrifterna och allmänna råden föreslås träda i kraft den 1 juni 2014 samtidigt som de nuvarande föreskrifterna (FFFS 2011:19) om villkor för att en aktuarie ska få tjänstgöra på ett försäkringsföretag upphävs.

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Målet med regleringen	4
1.2	Nuvarande och kommande regelverk	4
1.3	Regleringsalternativ	5
1.4	Rättsliga förutsättningar	5
1.5	Ärendets beredning	6
2	Motivering och överväganden.....	6
2.1	Tillämpningsområde	6
2.2	Ansvarig aktuarie	6
2.3	Språkkunskaper.....	7
2.4	Utbildning	7
2.5	Utbildning under uppdragstiden	9
2.6	Krav på erfarenhet.....	9
2.7	Undantag från villkoren om behörighet.....	10
2.8	Övergångsbestämmelse.....	11
3	Förslagets konsekvenser.....	11
3.1	Konsekvenser för företagen	12
3.2	Konsekvenser för aktuarierna	13
3.3	Konsekvenser för samhället och konsumenterna.....	13
3.4	Konsekvenser för Finansinspektionen	13

1 Utgångspunkter

Försäkringsföretagens grundläggande uppgift i samhället är att tillhandahålla skydd mot negativa ekonomiska konsekvenser av oförutsedda händelser genom att samla och utjämna försäkringsbara risker. Exempel på sådana risker är risken för brandskador på en villa eller en industrifastighet, risken för skador på motorfordon eller personer i samband med en krock, och risken för att inte kunna klara sitt uppehälle vid sjukdom, arbetslöshet eller ett långt liv.

Försäkringsverksamhet förutsätter att försäkringsföretagen kan prissätta sådana risker och att de löpande kan värdera sina åtaganden till följd av ingångna försäkringsavtal. Det innebär att företagen gör omfattande beräkningar och analyser genom att använda särskilda matematiska och statistiska metoder, vilka kan sägas utgöra en grund för försäkringsverksamheten.

Aktuarie är den yrkestitel som används för en person som arbetar med att utföra de försäkringstekniska beräkningarna och utredningarna i försäkringsföretaget. Aktuarien deltar i hanteringen av försäkringsriskerna i försäkringsföretagen, bland annat genom att beräkna premier och reserver, bedöma försäkringsekonomin utveckling och behovet av återförsäkring, samt medverka vid utvecklingen av nya produkter. På senare år har aktuarier kommit att arbeta allt mer med komplexa modeller och statistikkrävande metoder som behöver omfattande datorstöd. Begrepp och modeller som används för prissättning och riskhantering på de finansiella marknaderna har också blivit allt viktigare för aktuarien att behärska.

Aktuarien har en särställning i försäkringsföretagen genom sin ingående kunskap om de försäkringstekniska metoderna och försäkringsprodukterna. I försäkringsrörelselagen (2010:2043), FRL, anges det även särskilt att de försäkringstekniska utredningarna och beräkningarna i ett försäkringsföretag ska utföras under överinseende av en eller flera aktuarier. Kravet på aktuarie har funnits sedan år 1903 inom livförsäkring och sedan år 2000 även inom skadeförsäkring. Detta har sin grund i försäkringsföretagens speciella affärsmodell där premier erhålls mot ett övertagande av risk och att eventuella ersättningar för försäkringsfall ofta betalas ut långt senare och att omfattningen av dessa delvis inte går att förutse.

Finansinspektionen har efter bemyndigande utfärdat föreskrifter (FFFS 2011:19) om villkor för att en aktuarie ska få tjänstgöra på ett försäkringsföretag (nedan kallade de nuvarande föreskrifterna). Liknande regler, vilka ofta är mer detaljerade, finns i många andra länder såväl inom som utanför EU.

Finansinspektionens arbete med att ta fram ett förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om villkor för att en aktuarie ska få tjänstgöra på ett försäkringsföretag har inlett huvudsakligen till följd av en dom från förvaltningsrätten (Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 9 april 2013 i mål nr 4889-12). Förvaltningsrätten slår i domen fast att de nuvarande föreskrifterna innebär en otillåten delegering av förvaltningsuppgift i de delar som föreskrifterna hänvisar till de krav som Svenska Aktuarieföreningen ställer på sina diplomerade medlemmar. Efter förvaltningsrättens dom har Finansinspektionen vid bedömningen om en aktuarie har tillräcklig utbildning enbart tillämpat FRL:s krav

på insikt. Ett klagörande av vilka villkor som gäller i fråga om aktuariens utbildning har därmed varit det huvudsakliga målet med förslaget till nya föreskrifter. Samtidigt har Finansinspektionen även sett ett mer allmänt behov av att se över de nuvarande föreskrifterna i syfte att skapa tydligare regler som blir enklare att följa och tillämpa.

1.1 Målet med regleringen

Finansinspektionen föreslår nya föreskrifter och allmänna råd om villkor för att en aktuarie ska få tjänstgöra på ett försäkringsföretag (nedan kallade de nya föreskrifterna). Det huvudsakliga målet är att tydliggöra vilka krav på utbildning och erfarenhet som gäller för att en person ska få tjänstgöra som aktuarie i ett svenskt försäkringsföretag. Avsikten är att detta ska öka förutsebarheten och därmed underlätta för den som avser att börja arbeta som aktuarie att skaffa sig lämplig teoretisk och praktisk bakgrund för att kunna tjänstgöra som aktuarie.

Syftet med att tydliggöra kraven på utbildning och erfarenhet är att underlätta för den som är intresserad av att arbeta som aktuarie att planera sina studier. En viss flexibilitet i de krav som ställs underlättar samtidigt rekryteringen av aktuarier för sådana försäkringsföretag som har begränsade eller specialiserade behov av aktuariell kompetens. Flexibiliteten syftar även till att utöka antalet personer som kan arbeta som aktuarier enligt 5 kap. 14 § FRL genom att de som har utbildning enligt äldre regler eller från andra utbildningar enligt de nya reglerna kan bedömas ha en utbildning som är likvärdig med grundkravet. Krav på lämplig aktuariell kompetens, inklusive krav på vidareutbildning under uppdragstiden, bidrar till att företaget vid varje tidpunkt har tillgång till den aktuariella kompetens som företaget behöver i sin verksamhet.

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

1.2.1 Nuvarande regelverk

I 5 kap. försäkringsrörelselagen regleras försäkringstekniska avsättningar, förlustutjämningsreserv och bestämmande av premier. I samma kapitel 14 § anges att försäkringsföretagets försäkringstekniska utredningar och beräkningar ska utföras under överinseende av en eller flera aktuarier med den insikt och erfarenhet i dessa frågor som fordras med hänsyn till omfattningen och arten av företagets verksamhet. Kraven på den i försäkringsrörelselagen särskilt utpekade aktuarien gällde fram till år 2000 endast aktuarier som tjänstgjorde i livförsäkringsföretag. Genom tillkomsten av FFFS 1999:20 kom kraven från och med år 2000 att gälla alla tjänstgörande aktuarier. Finansinspektionens villkor för att en aktuarie ska få tjänstgöra på ett försäkringsföretag har både tidigare och senare anpassats för att följa den internationella utvecklingen på området. Hänvisningen till Svenska Aktuarieföreningens diplomeringskrav i de nuvarande föreskrifterna (FFFS 2011:19) tillkom 2007 genom FFFS 2007:21. Hänvisningen infördes mot bakgrund av den internationella utvecklingen på området och för att få en direkt koppling mellan denna utveckling och de krav som ställs. De nuvarande föreskrifterna innebar endast att FFFS 2007:21 anpassades till en ny försäkringsrörelselag.

1.2.2 Kommande regelverk

Det kommande genomförandet av Solvens 2-direktivet¹ tillsammans med de genomförandeåtgärder, riktlinjer och rekommendationer som antas med stöd av direktivet i Sverige och i övriga EU-länder, medför att reglerna om försäkringsföretagens aktuarier kommer att förändras. Regelverket kommer att ställa krav på att försäkringsföretagen upprättar en aktuariefunktion som ska utföra vissa specificerade uppgifter och kommer att innehålla bestämmelser om vilken kunskap och erfarenhet de personer som utför funktionens uppgifter ska ha. Finansinspektionen kommer att göra en översyn av de aktuariella frågorna i föreskrifterna i samband med att direktivet genomförs i svensk rätt. Finansinspektionen bedömer dock att det är nödvändigt att genomföra de föreslagna ändringarna redan nu, särskilt med anledning av förvaltningsrättens slutsats att de nuvarande föreskrifterna innebär en otillåten delegering av förvaltningsuppgift i de delar som de hänvisar till de krav som Svenska Aktuarieföreningen ställer på sina diplomerade medlemmar.

1.3 Regleringsalternativ

Finansinspektionen skulle kunna avstå från att utnyttja bemyndigandet att utfärda föreskrifter på området och i stället genom praxis klargöra på vilket sätt den ska tjänstgöra som aktuarie ska uppfylla kraven på insikt och erfarenhet enligt FRL. Försäkringsföretagen skulle då, inför registrering hos Bolagsverket, bedöma om aktuarien har den insikt och erfarenhet som krävs enligt FRL, utan att veta hur Finansinspektionen kommer att göra sin bedömning. En sådan ordning skapar osäkerhet för försäkringsföretagen och det krävs att Finansinspektionens praxis är tillräckligt tydlig för att ge god vägledning.

Finansinspektionen har också övervägt att endast ta fram nya föreskrifter i de delar som de hänvisar till Svenska Aktuarieföreningens krav. Finansinspektionen har dock bedömt att det finns ett mer allmänt behov av att se över de nuvarande föreskrifterna i syfte att skapa tydligare regler som blir enklare att följa och tillämpa.

1.4 Rättsliga förutsättningar

Finansinspektionen har genom 5 kap. 17 § första stycket 2 FRL och 7 kap. 2 § första stycket 12 försäkringsrörelseförordningen (2011:257) bemyndigande att utfärda föreskrifter om villkoren för behörighet att tjänstgöra som aktuarie enligt 5 kap. 14 § första stycket försäkringsrörelselagen.

Finansinspektionen har genom 5 kap. 17 § andra stycket försäkringsrörelselagen och 7 kap. 3 § försäkringsrörelseförordningen bemyndigande att i ett enskilt fall besluta om undantag från villkoren om behörighet att tjänstgöra som aktuarie och från kraven på aktuarie.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet.

Finansinspektionen använder samma bemyndigande från regeringen för de nya föreskrifterna.

1.5 Ärendets beredning

Finansinspektionen har träffat och tagit emot synpunkter från representanter för Svenska Aktuarieföreningen på de nya föreskrifterna. Svensk Försäkring har erbjudits samma möjlighet men organisationen har valt att inte lämna några synpunkter under den tid som arbetet med de nya föreskrifterna pågått.

2 Motivering och överväganden

Finansinspektionen redogör i avsnittet för de huvudsakliga överväganden som gjorts och hur vissa av bestämmelserna i de nya föreskrifterna motiveras.

2.1 Tillämpningsområde

Finansinspektionens bedömning

De nya föreskrifterna gäller för svenska försäkringsföretag som driver försäkringsrörelse enligt FRL. Tillämpningsområdet är alltså detsamma som för de nuvarande föreskrifterna.

Understödsföreningar som med stöd av 7 § lagen (2010:2044) om införande av försäkringsrörelselagen (2010:2043) får fortsätta att driva verksamheten under en övergångsperiod omfattas av bestämmelserna i den upphävda lagen (1972:262) om understödsföreningar. Understödsföreningarna omfattas inte av de nya föreskrifterna. Lagen om understödsföreningar 21 § fjärde stycket anger att en försäkringsteknisk utredning skall verkställas av person, som är behörig att utöva befattning som aktuarie vid livförsäkringsbolag eller som av inspektionen förklarats behörig att verkställa utredningen. Vid tillämpningen av denna bestämmelse kommer Finansinspektionens bedömning av om en person är behörig att tjänstgöra som aktuarie vid ett livförsäkringsbolag att göras mot bakgrund av de krav som ställs i de nya föreskrifterna.

2.2 Ansvarig aktuarie

Finansinspektionens förslag

Finansinspektionen föreslår att det införs en definition i föreskrifterna om att en sådan aktuarie som avses i 5 kap. 14 § FRL kallas för *ansvarig aktuarie*.

Motiv

I Sverige omfattar benämningen *aktuarie* en stor del av de personer som på ett eller annat sätt arbetar med försäkringsteknik i försäkringsföretagen eller hos till exempel myndigheter. Yrkestiteln aktuarie är därmed inte särskilt definierad genom att den som benämns som aktuarie inte automatiskt har vissa specifika arbetsuppgifter och skyldigheter, eller ett visst ansvar. Finansinspektionen anser

därför att det i de nya föreskrifterna bör förtydligas att kravet på insikt och erfarenhet enligt FRL avser den eller de personer som försäkringsföretaget enligt samma lag ska utse till att tjänstgöra som aktuarie och därefter anmäla för registrering hos Bolagsverket. Denna aktuarie bör ha en särskild benämning för att enkelt kunna identifieras av försäkringsföretagen, försäkringstagare och andra ersättningsberättigade på grund av försäkring, samt av Finansinspektionen. Flera benämningar är möjliga. I praktiken har begreppet *ansvarig aktuarie* använts under en lång tid. Då aktuarien i sin roll numera inte har något särskilt ansvar, såsom skadeståndsansvar, skulle detta begrepp dock kunna vara missvisande. En möjlig benämning är *utpekad aktuarie*, vilket anknyter till försäkringsföretagets handling att utse aktuarie. En annan möjlig benämning är *behörig aktuarie*, vilket anknyter till försäkringsrörelselagens terminologi i bemyndigandet i 5 kap. 17 § FRL om villkor för behörighet för aktuarien. Finansinspektionen föreslår dock benämningen *ansvarig aktuarie* då det redan används i praktiken. Motsvarande begrepp används även i flera andra länder.

2.3 Språkkunskaper

Finansinspektionens förslag

Finansinspektionen föreslår att en ansvarig aktuarie ska ha sådana kunskaper i svenska språket som är tillräckliga för att förstå de delar av regelverket om försäkring som är av betydelse för de uppgifter som ingår i uppdraget och som i övrigt är lämpliga med hänsyn till omfattningen och arten av företagets verksamhet.

Motiv

Kravet på kunskaper i svenska språket finns för att den ansvariga aktuarien ska kunna förstå relevanta delar av regelverket om försäkring, samt kunna kommunicera med försäkringstagare, andra ersättningsberättigade och Finansinspektionen. Den nya formuleringen av kravet på språkkunskaper avser att förtydliga det språkrav som redan finns i de nuvarande föreskrifterna genom att precisera att språkravet avser förståelse av de delar av regelverket om försäkring som är av betydelse för de uppgifter som ingår i uppdraget och som i övrigt är lämpliga med hänsyn till omfattningen och arten av företagets verksamhet. Avsikten är att det ska bli enklare för försäkringsföretagen att bedöma huruvida kravet är uppfyllt eller inte.

2.4 Utbildning

Finansinspektionens förslag

Finansinspektionen föreslår att en ansvarig aktuarie som huvudregel ska ha fullgjort en grundutbildning som lägst motsvarar en kandidat- eller yrkesexamen i ett matematiskt ämne. Grundutbildningen ska vara kompletterad med en masterexamen i försäkringsmatematik. Utbildningen ska innehålla eller vara kompletterad med fullgjorda kurser i svensk försäkringsredovisning och svensk försäkringsjuridik, samt fullgjorda kurser i försäkringsmatematik och finansiell matematik av sådan omfattning som är lämplig med hänsyn till de uppgifter som

ingår i uppdraget samt omfattningen och arten av företagets verksamhet. Att en kurs är fullgjord innebär att kursen ska vara avklarad med minst betyget godkänd.

I allmänna råd anges kurser som aktuarien bör ha klarat av med hänsyn till de uppgifter som ingår i några olika typer av uppdrag. De uppräknade uppdragen och kurserna ska inte uppfattas som en uttömmande lista, utan som exempel.

Dessutom föreslås att kravet på att en grundutbildning som lägst motsvarar en kandidat- eller yrkesexamen i ett matematiskt ämne och är kompletterad med en masterexamen i försäkringsmatematik, kan uppfyllas genom andra fullgjorda likvärdiga utbildningar inom matematik, matematisk statistik, eller ett annat närliggande utbildningsområde. En sådan utbildning ska ha fullgjorts vid ett universitet eller en högskola, eller vara anordnad av en aktuarieförening.

Med likvärdig utbildning avses att åtminstone motsvarande kunskaper som finns i huvudregeln har uppnåtts samt att utbildningen innehåller ett examensarbete eller motsvarande i ett ämne som kan godtas vid en masterutbildning i försäkringsmatematik.

Motiv

Försäkringsrörelselagens krav på insikt innebär enligt propositionen Ändrade försäkringsrörelse regler (prop. 1998/99:87 s. 350) att aktuarien ska ha tillräcklig kompetens. I nuvarande föreskrifter har Finansinspektionen endast hänvisat till de krav som Svenska Aktuarieföreningen eller International Association of Actuaries ställer på medlemmar som är diplomerade aktuarier, eller motsvarande. Dessa krav fastställs av organisationerna själva och ändras ibland för att reflektera förändringar i aktuariell teori och praktik, ändrade regelverk eller av andra skäl. Finansinspektionen föreslår i de nya föreskrifterna istället att kravet på tillräcklig kompetens ska tillgodoses genom ett krav på kunskaper som uppnåtts genom fullgjorda utbildningar.

Finansinspektionen anser att den föreslagna huvudregeln, att en aktuarie ska ha en grundutbildning motsvarande minst en kandidat- eller yrkesexamen i ett matematiskt ämne samt en masterexamen i försäkringsmatematik, innebär tydliga och väldefinierade utbildningskrav för den som är intresserad av att tjänstgöra som aktuarie. Avsikten är även att dessa utbildningskrav ska kunna vara beständiga över tid. Finansinspektionen anser samtidigt att tillräcklig flexibilitet uppnås dels genom att grundutbildningen ska motsvara minst en kandidat- eller yrkesexamen i ett matematiskt ämne vilket omfattar grundutbildningar som fullgjorts enligt äldre utbildningssystem och till exempel civilingenjörsutbildningar, dels genom att kravet på godkända kurser i försäkringsmatematik och finansiell matematik relateras till omfattningen och arten av företagets verksamhet, och dels genom att andra utbildningar vid svenska eller utländska universitet och högskolor, eller i regi av en aktuarieförening, kan räknas som likvärdiga.

I en bedömning av om likvärdig utbildning föreligger, kommer Finansinspektionen vid behov att hämta in synpunkter från en svensk högskola eller ett svenskt universitet med examensrätt i försäkringsmatematik.

Finansinspektionen fattar emellertid alltid självständigt beslut i varje enskilt ärende och inhämtade synpunkter kommer endast att vara rådgivande.

2.5 Utbildning under uppdragstiden

Finansinspektionens förslag

Finansinspektionen föreslår att en ansvarig aktuarie löpande ska vidareutbilda sig så att dennes insikter är lämpliga med hänsyn till de uppgifter som ingår i uppdraget samt verksamhetens art och omfattning. Det framgår också av föreskrifterna att insikterna i relevanta delar ska hålla en god internationell standard.

I allmänna råd föreslås att den ansvarige aktuarien bör ha en plan för sin vidareutbildning och att uppnådda resultat dokumenteras.

Motiv

En risk med de nya utbildningskraven är att en aktuarie inte löpande vidareutbildar sig eftersom en fullgjord examen innebär att den gäller för all framtid. För att undvika detta föreslår Finansinspektionen att det införs ett nytt krav på att en aktuarie löpande vidareutbildar sig. Kravet är kopplat till de uppgifter som ingår i den ansvarige aktuariens uppdrag samt till verksamhetens art och omfattning och är därför individuellt till dess omfattning och innehåll.

Finansinspektionen inför även allmänna råd om att den ansvarige aktuarien bör ha en plan och dokumentera sin vidareutbildning, vilket bör vara en god grund för att försäkringsföretaget ska kunna styrka att kraven på vidareutbildning är uppfyllt.

Med god internationell standard avses exempelvis de krav som International Actuarial Association eller Actuarial Association of Europe (tidigare Groupe Consultatif Actuariel Européen) kräver att medlemsföreningarna ska ställa på de som ska få fullt medlemskap.

2.6 Krav på erfarenhet

Finansinspektionens förslag

Finansinspektionen föreslår att den som tillträder en befattning som ansvarig aktuarie under minst tre av de senaste fem åren ska ha arbetat praktiskt med sådana arbetsuppgifter som ingår i uppdraget. Den som tillträder ska under åtminstone ett av dessa år ha utfört det praktiska arbetet antingen i egenskap av, eller i nära samarbete med, en ansvarig aktuarie i samma försäkringsföretag som uppdraget avser, en ansvarig aktuarie i ett försäkringsföretag eller i en försäkringsgrupp med liknande verksamhet eller en aktuarie som uppfyller kraven i de nya föreskrifterna och som är verksam i en myndighet eller organisation med liknande verksamhet.

Motiv

Finansinspektionen anser att yrkeserfarenhet är viktigt för den som ska tjänstgöra som aktuarie och föreslår en viss skärpning i kraven på erfarenhet. Motivet är att reglerna som aktuarierna ska tillämpa, likväl som aktuariell teoribildning och metodutveckling, förändras snabbt. Finansinspektionen föreslår därför att dagens krav på tre års erfarenhet ska avse erfarenhet från de senaste fem åren, för att säkerställa att den som ska tjänstgöra som aktuarie har erfarenhet av modern aktuariell praktik. Finansinspektionen föreslår också att erfarenheten för den som ska tjänstgöra som ansvarig aktuarie, under åtminstone ett av de senaste fem åren, ska ha uppnåtts antingen i egenskap av eller i nära samarbete med en ansvarig aktuarie eller med en aktuarie som uppfyller de nya föreskrifternas krav och är verksam vid en myndighet eller organisation med liknande verksamhet. Förslaget syftar till att säkerställa att den som ska tjänstgöra som ansvarig aktuarie har haft möjlighet att på nära håll få god kännedom om alla aspekter av uppdraget, samt ha haft möjlighet att ta del av den ansamlade erfarenhet som finns.

Förslaget om att erfarenheten ska kunna erhållas genom nära samarbete med en aktuarie som uppfyller kraven i föreskrifterna och som är verksam vid en myndighet eller organisation med liknande verksamhet syftar till att aktuarier vid t.ex. Pensionsmyndigheten, Statens pensionsverk, Finansinspektionen och Svensk Försäkring, samt konsulterande aktuarier, ska kunna komma ifråga för tjänstgöring som ansvarig aktuarie.

Finansinspektionen har också övervägt att föreslå krav på specifik erfarenhet beroende på typen av försäkringsföretag och vilka produkter som aktuarien ska arbeta med, men kommit fram till att i stället föreslå att aktuarien ska ha erfarenhet av praktiskt arbete med *sådana uppgifter som ingår i uppdraget*. Det får anses omfatta att den erfarenhet som aktuarien därmed har skaffat sig i arbetet ska vara lämplig i förhållande till typen av försäkringsföretag och produkter som aktuarien ska arbeta med.

2.7 Undantag från villkoren om behörighet

Finansinspektionens bedömning

Finansinspektionens möjlighet att i ett enskilt fall besluta om undantag från villkoren om behörighet framgår av 5 kap. 17 § andra stycket FRL. Finansinspektionen anser att det finns skäl att ta in en bestämmelse om undantag från villkoren om behörighet även i de nya föreskrifterna. Möjligheten till undantag finns intagen i de nuvarande föreskrifterna och avser skapa tydlighet för den som ska följa föreskrifterna.

Undantag från villkoren kräver särskilda skäl. Bedömningen av huruvida särskilda skäl föreligger görs i varje enskilt fall. Vid bedömningen beaktas arten, omfattningen och komplexiteten i det aktuella försäkringsföretagets verksamhet samt på vilket sätt aktuarien inte uppfyller villkoren om behörighet.

Bestämmelsen om undantag från villkoren om behörighet innebär ingen förändring av den möjlighet till undantag som finns i de nuvarande föreskrifterna

utan bestämmelsen har endast redigerats språkligt. Precis som idag kan Finansinspektionen efter ansökan besluta om undantag från villkoren om behörighet.

2.8 Övergångsbestämmelse

Finansinspektionens förslag

En aktuarie med pågående uppdrag som uppfyller villkoren för behörighet enligt de nuvarande föreskrifterna när de nya föreskrifterna träder i kraft, är fortsatt behörig under sitt befintliga uppdrag.

Motiv

Övergångsbestämmelsen innebär att en aktuarie ska uppfylla kraven i de nya föreskrifterna först när aktuarien utses som ansvarig aktuarie genom ett nytt uppdrag. I det fall ett befintligt uppdrag utvidgas eller förändras i sådan grad att uppdraget kan anses utgöra ett nytt uppdrag, ska aktuarien uppfylla kraven i de nya föreskrifterna.

För de aktuarier som har fått undantag från Finansinspektionen enligt de nuvarande föreskrifterna gäller undantaget för det uppdrag som beslutet avser. Ett tidsbegränsat undantag gäller i enlighet med beslutet till en viss tidpunkt. Efter denna tidpunkt måste aktuarien uppfylla kraven i de nya föreskrifterna eller på nytt ansöka om undantag.

Finansinspektionens avsikt med övergångsregeln är att ansvariga aktuarier ska kunna förlita sig på den bedömning som har gjorts i fråga om det specifika uppdraget. För att de nya kraven ska börja tillämpas och få genomslagskraft ska aktuarien dock uppfylla dessa krav vid ett framtida uppdrag.

De nya föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 juni 2014.

3 Förslagets konsekvenser

Finansinspektionen har i avsnitt 1 redogjort för målet med förslaget till nya föreskrifter och vilka alternativ som har övervägts i arbetet med att ta fram reglerna. I detta avsnitt redogörs för de konsekvenser förslaget kan få för företag, aktuarier, konsumenter, samhälle och Finansinspektionen. Generellt bör förslaget innebära begränsade konsekvenser för företagen och samhället, då det främst handlar om att införa krav på utbildning i föreskrifter, från att tidigare ha hänvisat till Svenska Aktuarieföreningens bestämmelser.

Finansinspektionen bedömer att särskilda hänsyn inte behöver tas när det gäller tidpunkten för när de nya föreskrifternas ska träda ikraft, eftersom förslaget innehåller lämpliga övergångsregler för de som i dag tjänstgör som aktuarie.

3.1 Konsekvenser för företagen

De nya föreskrifterna bör göra det lättare för försäkringsföretagen att utse och registrera en aktuarie som passar den specifika verksamheten, då kraven är mer flexibla än tidigare genom att de mer direkt anknyter till verksamhetens art och omfattning. De nya föreskrifterna bedöms också innebära förtydliganden även på andra områden, vilket bör underlätta de bedömningar företagen behöver göra avseende de personer som ska tjänstgöra som ansvarig aktuarie. Dock behöver företagen göra motsvarande bedömningar om aktuariens utbildning som tidigare i många fall gjordes av Svenska Aktuarieföreningens diplomnämnd.

Finansinspektion bedömer att antalet dispensärenden med ansökan om undantag från föreskrifternas krav inte kommer att öka nämnvärt. Däremot är det troligt att Finansinspektionens arbetsbörda vid handläggning av sådana ärenden i genomsnitt kommer att öka varför myndighetens avgiftsuttag också kommer behöva öka.

3.1.1 Berörda företag

Samtliga försäkringsföretag utom de som Finansinspektionen har beviljat undantag från kravet på aktuarie berörs av föreskrifterna. Det betyder att cirka 200 försäkringsföretag berörs.

3.1.2 Kostnader för företagen

Försäkringsföretagen ska innan en aktuarie utses och registreras göra en bedömning av om denne är behörig enligt föreskrifterna. Bedömningen ska även göras löpande under tjänstgöringstiden. De nya föreskrifterna kan underlätta dessa bedömningar genom ökad tydlighet om vilka krav som ställs. Samtidigt tas dock hänvisningen till bland annat Svenska Aktuarieföreningens krav på utbildning bort och företagen måste därmed själva göra motsvarande bedömningar som tidigare i många fall gjordes av Svenska Aktuarieföreningens diplomnämnd. Sammantaget bedöms företagens kostnader för dessa bedömningar i form av nedlagd arbetstid öka något, men det är svårt att uppskatta denna kostnad i kronor.

I de fall företagen ansöker om undantag från föreskrifternas krav kommer kostnaden per ärende troligen öka från 11000 kr till 16000 kr på grund av att Finansinspektionens arbetsbörda i genomsnitt kommer öka vid handläggning av dessa ärenden.²

En eventuell kostnadsminskning för försäkringsföretagen kan uppstå på sikt av det utökade utbudet av personer som kan tjänstgöra som ansvarig aktuarie, medan kravet på utbildning under uppdragstiden kan leda till en eventuell kostnadsökning i den mån sådan utbildning inte redan sker idag.

3.1.3 Konsekvenser för små företag

² Ökningen motsvarar att ärendetypen flyttas från avgiftsklass F till avgiftsklass G.

För små företag är Finansinspektionens möjlighet att medge undantag från kravet på aktuarie viktig för att minska kostnader till följd av förslaget. Kostnaderna kan också minska genom att föreskrifterna på ett tydligt sätt visar att flera av kraven ska anknyta till verksamhetens art och omfattning, eftersom små företag ofta driver enklare försäkringsverksamhet.

3.2 Konsekvenser för aktuarierna

Alla personer som anmäls för registrering som ansvarig aktuarie efter att de nya föreskrifterna har trätt i kraft behöver uppfylla villkoren i dessa. Det innebär att de som idag arbetar som aktuarier i försäkringsföretagen eller som studerar till aktuarie, men som inte arbetar som aktuarie i enlighet med 5 kap. 14 § FRL, behöver se till att de kan uppfylla villkoren om de vill tjänstgöra som ansvarig aktuarie i framtiden. Tidigare har sådana personer när det gäller sin utbildning tagit sikte på att uppfylla Svenska Aktuarieföreningens krav på diplomerade medlemmar. Genom de nya föreskrifterna ändras kraven på utbildning. Vissa krav som Svenska Aktuarieföreningen ställer, till exempel fullgjorda kurser i numerisk analys och tidsserieanalys samt kravet på ett godkänt diplomarbete tas då bort. Krav som tillkommer är framför allt kravet enligt huvudregeln i 4 § att en masterexamen i försäkringsmatematik har tagits ut. Samtidigt tillkommer bestämmelsen i 5 § om likvärdig utbildning vilket bör underlätta framför allt för de som har en utländsk utbildning.

De som idag tjänstgör som aktuarie i enlighet med 5 kap. 14 § FRL är fortsatt behöriga under sitt befintliga uppdrag, men behöver också se till att de kan uppfylla villkoren om de vill byta till ett annat uppdrag som ansvarig aktuarie i framtiden.

Sammantaget bedömer Finansinspektionen att kraven på teoretiskt innehåll i utbildningen är ungefär detsamma i de nya föreskrifterna jämfört med vad som gällde tidigare. Dock bör kravet på examen medföra att fler tar ut en examen vid ett universitet eller en högskola. Kravet på utbildning under uppdragstiden och de allmänna råden att sådan utbildning bör planeras och dokumenteras bedöms medföra att försäkringsföretagen i högre utsträckning stödjer ansvariga aktuarier i sin vidareutbildning.

3.3 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Finansinspektionen bedömer att förslaget leder till ökad tydlighet om vilka krav på bland annat språkkunskaper, utbildning och erfarenhet som ställs på den som tjänstgör som aktuarie. Den ökande tydligheten bedöms vara bra för samhället och konsumenterna på försäkringsmarknaden.

3.4 Konsekvenser för Finansinspektionen

I dagsläget handlägger Finansinspektionen cirka 10–20 ansökningar om undantag från föreskrifternas krav per år och ärendemängden bedöms inte öka nämnvärt med anledning av de nu föreslagna föreskrifterna. Däremot är det troligt att Finansinspektionens arbetsbörda i ett enskilt ärende kan komma att öka eftersom en bedömning normalt kommer behöva göras av den sökandes utbildning i

jämförelse med kraven i 4–5 §§ i de nya föreskrifterna. Detta gäller särskilt då den som ansökan avser helt eller delvis uppfyller utbildningskraven genom bestämmelsen i 5§ om likvärdig utbildning. Motsvarande bedömningar gjordes tidigare av Svenska Aktuarieföreningens diplomnämnd.